

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta (HE 197/2024 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Katariina Särkänne, työ- ja elinkeinoministeriö
- työelämäprofessori, vanhempi tutkija Iivo Vehviläinen, Helsinki Graduate School of Economics
- juristi Jani Kostiainen, Energiavirasto
- johtaja Veli-Pekka Saajo, Energiavirasto
- johtava asiantuntija Joonas Norr, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- talous- ja varatoimitusjohtaja Noora Neilimo-Kontio, Caruna Oy
- toimitusjohtaja Jorma Myllymäki, Elenia Oy
- kehityspäällikkö Pasi Lintunen, Fingrid Datahub Oy
- johtaja, asiakkuus ja palvelut Anu-Elina Hintsu, Helen Oy
- toimitusjohtaja Pasi Kuokkanen, Suomen sähkönkäyttäjät ry
- johtava asiantuntija Riina Heinimäki, Energiateollisuus ry
- toiminnanjohtaja Toivo Hurme, Paikallisvoima ry
- toiminnanjohtaja Marju Silander, Suomen Omakotiliitto ry
- professori Pertti Järventausta

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Fortum Markets Oy
- Helen Sähköverkko Oy
- Energiakaupungit ry
- Kuluttajaliitto ry
- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen Lähienergialiitto ry
- Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Fingrid Oyj

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sähkömarkkinalakia ja sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annettua lakia.

Esityksen päätavoitteena on toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän loppuraportissaan esittämiä toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Näihin toimiin lukeutuvat ehdotettu yhteislaskutus, jakeluverkkomaksujen rakenteiden harmonisointi sekä markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus.

Lisäksi esityksen tavoitteena on turvata kuluttajan asemaa sähkömarkkinoilla rajaamalla uuden, etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloaikaa sekä panemalla täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin säännös, jolla säännellään määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksuja.

Voimassa olevaa sääntelyä pyritään selkeyttämään sähkömarkkinalain liittymisjohdon määrittelmään ja verkonhaltijan liittämisvelvollisuuteen liittyvien säännösten osalta. Lisäksi esitetään pantavaksi täytäntöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan direktiivin säännökset verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä maksettavasta korvauksesta.

Ehdotukset liittyvät osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman sähkön vähittäismarkkinoiden jouston lisäämistä sekä joustavan tuotannon ja kulutuksen yhteensovittamista ja järjestelmäintegraation parantamista koskevien tavoitteiden toteuttamiseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa. Yhteislaskutusta ja markkinapohjaista loppukäyttäjän kuormanohjausta koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1.9.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Tausta ja tavoitteet

Hallituksen esityksen taustalla on monentyyppisiä sähkömarkkinoiden kehittämiseen sekä EU-sääntelyn täytäntöönpanoon liittyviä tavoitteita. Ensinnäkin esityksellä toteutettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän loppuraportissaan esittämiä toimia, joilla edistettäisiin asiakkaiden osallistumismahdollisuuksia sähkömarkkinoille ja sähkön toimitusvarmuutta. Toisaalta kuluttajansuojaa sähkömarkkinoilla pyrittäisiin parantamaan sähkösopimusten voimaantuloajan sääntelyllä ja määräaikaisten kiinteähintaisten sopimusten irtisanomisaikojen sääntelyllä. Lisäksi sääntelyä täsmennettäisiin liittymisjohdon määrittelmän ja verkonhaltijoiden

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

liittämismahdollisuuden osalta sekä täydennettäisiin RED II -direktiivin täytäntöönpanoa verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä maksettavan korvauksen osalta.

Talousvaliokunta pitää ehdotetun sääntelyn tavoitteita kannatettavina sekä asiakkaiden aseman vahvistamisen että sähkömarkkinoiden toimivuuden kannalta. Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä tämän mietinnön perusteluissa selvitetyin muutoksin, jotka liittyvät erityisesti tarpeeseen luopua ehdotetusta yhteislaskutusta koskevasta sääntelystä.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Yhteislaskutus

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa keskeiseksi arvioinnin kohteeksi on noussut ehdotettu yhteislaskutusta koskeva sääntely. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa sähkön myynnin ja jakelun maksujen yhteislaskutus. Asiakkaalla olisi halutessaan mahdollisuus valita erillisten laskujen sijaan yksi yhteinen lasku; ulkopuolelle rajattaisiin kuitenkin suuret sähkökäyttäjät. Vähittäismyyjä voisi valita, tarjoaako se yhteislaskutusta, ja verkkonhaltijoilla olisi velvollisuus osallistua tähän. Yhteislaskutuksesta voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, ja myös Energiavirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista.

Yhteislaskutusta koskevan sääntelyehdotuksen taustalla on tavoite edistää loppukäyttäjän mahdollisuutta saada sähkökustannuksistaan yhtenäisempi kuva verrattuna erilliseen laskutukseen. Toisaalta osa jakeluverkonhaltijoista on jo nykytilanteessa tarjonnut yhteislaskutuksen mahdollisuutta. Tämä on käytännössä tapahtunut yhtiökohtaisen sopimusmallin perusteella. Yhteislaskutus ei kuitenkaan ole ollut laajasti käytössä samaan konserniin kuuluvien vähittäismyyjien ja verkkoyhtiöiden ulkopuolella.

Yhteislaskutuksen sääntelyn ongelmana on erityisesti luottotappioriskin jakautuminen vähittäismyyjän ja verkkonhaltijan välillä. Asiaa koskevat näkemykset jakautuvat voimakkaasti paitsi vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden välillä myös eri verkkonhaltijoiden kesken. Sääntelyn valmistelun yhteydessä on tutkittu vaihtoehtoisia malleja luottotappioriskin jakautumisen osalta.

Hallituksen esityksen mukaisessa mallissa luottotappioriski olisi jaettu vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välillä, ja asiakasriskiä kohdistuisi verkkonhaltijaan sen saatavien osalta. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa keskeiseksi huolenaiheeksi on kuitenkin noussut se, että ehdotettu malli voisi heikentää verkkonhaltijan mahdollisuutta saataviensa hallintaan vähittäismyyjän hoitaessa perintätoimet. Talousvaliokunta katsoo, että mallin toteuttaminen edellyttäisi jakeluverkonhaltijan roolin vahvistamista maksujen hallinnan ja perinnän osalta, vähittäismyyjän perintävelvoitteen selkeyttämistä sekä sen varmistamista, ettei jakeluverkonhaltijoiden saatavien realisoidumisessa esiintyisi merkittävää viivettä. Mallin toteuttaminen voisi olla haastavaa myös tietojärjestelmävaatimusten ja laskutusjärjestelyjen vuoksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

Asian valmistelun yhteydessä arvioitavana on ollut myös malli, jossa luottotappioriski olisi kokonaisuudessaan vähittäismyyjällä. Myyjään on arvioitu tällöin kohdistuvan merkittävä asiakasluottoriskin kasvu, mutta vähittäismyyjällä olisi toisaalta myös kontrolli perintätoimiin. Luottotappioriskin kohdistumisen vähittäismyyjiin on arvioitu vähentävän yhteislaskutuksen käyttöönoton houkuttelevuutta vähittäismyyjille. Tällöinkin verkonhaltijoilla olisi velvoite toteuttaa yhteislaskutuksen edellyttämät järjestelmämuutokset, vaikka yhteislaskutuksen käyttö jäisi vähäiseksi. Malli voisi sen vuoksi johtaa tilanteeseen, jossa yhteislaskutuksen käyttöönotto olisi hyvin vähäistä, mutta jakeluverkonhaltijoille aiheutuisi silti sääntelytaakkaa ja kustannuksia. Mallin toteuttaminen edellyttäisi valiokunnan saaman selvityksen perusteella yhteislaskutuksessa olevien saatavien perinnästä säätämistä sekä varmistumista yhteislaskutuksen laajasta toteutettavuudesta vähittäismyyjien kannalta.

Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan edellä kuvattuihin malleihin liittyy ongelmia, joiden ratkaiseminen edellyttäisi varsin yksityiskohtaista ja monimutkaista sääntelyä. Sääntelyn hyödyt voisivat jäädä riittämättömiksi, jos malli on liian vaikeasti toteuttava tai kustannuksiltaan raskas. Jos malli loisi sääntelytaakkaa, monimutkaistaisi markkinoiden toimintaa tai jos osapuolet eivät pystyisi riittävästi sitoutumaan siihen, nykyisen oikeustilan säilyttäminen on perustellumpaa. Talousvaliokunta arvioi saamansa selvityksen perusteella, että monimutkaisen sääntelyrakenteen luominen yhteislaskutusta varten voisi luoda sääntelyn mahdollisiin hyötyihin nähden kohtuuttoman raskaan sääntelyrakenteen, jonka käytännön toimivuus ja hyötyjen ja haittojen jakautuminen vähittäismyyjien ja jakelutarvikkeiden haltijoiden välillä, samoin kuin asiakkaille koituvat hyödyt, jäisivät epävarmoiksi.

Laskutuksen sähköistymisen ja digitalisaation myötä erillisiä laskuja koskevan ongelman merkityksen voidaan arvioida myös kuluttajan näkökulmasta edelleen vähenevän, ja erilliset laskut tarjoavat toisaalta suoraan ja läpinäkyvästi tiedon sähköisen myynnin ja jakelun hinnasta. Ehdotettu malli ei myöskään loisi kuluttajien kannalta selkeää oikeustilaa ja kuvaa hinnoittelusta esimerkiksi tilanteessa, jossa osa saman jakeluverkon alueella olevista sähköisen myyjistä tarjoaisi yhteislaskutusta ja osa ei. Talousvaliokunta arvioi, että ehdotetun kaltainen yhteislaskutuksen sääntely voisi sääntelytaakan, tulkintaongelmien ja hyötyjen epätasaisen jakautumisen kautta luoda enemmän ongelmia kuin ratkaista niitä. Talousvaliokunta ehdottaa edellä todetun perusteella ehdotetusta yhteislaskutusta koskevasta sääntelystä luopumista. Asiaa koskevat pykäläkohtaiset muutokset on selvitetty jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Jakelupalvelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen

Jakelupalvelumaksu voisi ehdotetun sääntelyn mukaan koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Lisäksi niillä loppukäyttäjillä, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla, jakelumaksussa voisi lisäksi olla loistehokomponentti. Jakelumaksurakenteet vastaisivat jo käytössä olevia maksurakenteita, ja verkkoyhtiöt päättäisivät maksukomponenttien käytöstä itsenäisesti kuten nykyisinkin. Jakelumaksujen osalta jakeluverkonhaltijoita ei veloitettaisi korvaamaan jakelupalvelun perusmaksua tehomaksulla tai siirtymään kulutus pohjaiseen sähköisen jakelumaksuun.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna yhtenäistää jakelumaksujen rakenteita ja edistää sähkönjakelun tehopohjaista hinnoittelua. Erityisesti tehomaksujen määräytymisperusteille voidaan arvioi-

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

da olevan selkeä tarve: nykyisin jakeluverkkojen sähkönjakelun hinnoittelurakenteet vaihtelevat jakeluverkoittain ja maksukomponentit sekä aika- ja kausijaotukset voivat erota toimijoiden välillä. Tehomaksun tavoitteena on erityisesti edistää jakelupalvelumaksujen aiheuttamisperiaatteen mukaisuutta ja parantaa loppukäyttäjän mahdollisuutta vaikuttaa maksujensa määrään sähkönkulutustaan säätelemällä.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei jakelumaksujen määräytymisellä tai jakeluverkonhaltijoiden tuotteiden maksukomponentin muutoksilla ole vaikutusta jakeluverkonhaltijoiden sallittuun kokonaisliikevaihtotasoon, joka määräytyy hinnoittelun valvontamenetelmien perusteella. Tehomaksulla vaikutettaisiin sen sijaan kustannusten kohdentumiseen ja jakautumiseen asiakkaiden välillä. Tehokomponentin täsmällisten kuluttajavaikutusten arviointi on kuitenkin haastavaa. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa asian vaikutuksista on esitetty osin ristiriitaisia arvioita ja tuotu esille, että järjestelmä voi myös luoda vääristymiä jakeluverkon eri alueiden ja eri kuluttajaryhmien välillä sekä vaikuttaa joustojen käyttöön sähkömarkkinoilla.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella sääntelyn kuluttajavaikutukset riippuvat kulutusprofiilin lisäksi muun muassa siitä, mikä kunkin kuluttajan kulutusmäärä on, sekä siitä, kuinka paljon kukin loppukäyttäjä mukauttaa kulutustaan mahdollisen tehotariffin käyttöönnoton myötä. Lisäksi vaikutus riippuisi siitä, miten tehomaksu tullaan lopulta määrittelemään ja miten eri verkkoyhtiöissä tehomaksun käyttöönotto vaikuttaisi muihin jakelumaksukomponentteihin, kuten kiinteään perusmaksuun tai energiakomponenttiin. Talousvaliokunta kiinnittää toisaalta huomiota siihen, että valiokunnan saaman selvityksen perusteella tehomaksujen vaikutukset liittyvät enemmän verkon kapasiteettiin kuin sähkömarkkinaan tai sen hinnanmuodotukseen. Välillisesti vaikutusta sähkömarkkinoihin voi kuitenkin muodostua loppukäyttäjien kulutuskäyttäytymisen kautta. Etenkin kiinteällä hinnalla sähköä ostavilla tehomaksun kulutusta tasaava vaikutus voi kohdistua huipputunneille kulutusta vähentäen, millä voi olla positiivinen vaikutus markkinan toimintaan. Tehomaksun käyttöönotto voi edistää myös toimitusvarmuutta verkon ylikuormituksen välttämisen kautta.

Markkinapohjainen kuormanohjaus

Ehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa markkinaehtoinen kuormanohjaus, jossa asiakas itse tai palveluntarjoaja päättää asiakkaan kulutuksen ohjauksesta. Kellonaikaan tai kalenteriin sidottu sähkönkulutuksen aikaohjaus on käymässä vanhentuneeksi sähkön tuotantorakenteen muuttuessa vaihtelevammaksi ja säästä riippuvaksi, jolloin sähkömarkkinoiden tilanne muuttuu aiempaa nopeammin, ja tarve kulutusjouston hyödyntämiseen kasvaa.

Markkinapohjainen kuormanohjaus siirtäisi asiakkaita kustannustehokkaalla tavalla kulutusjouston ulottuville. Loppukäyttäjä voisi sähkönkäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa palveluntarjoajan antamaan suoraan käskyt sähkömittarin kuormanohjausreleeseen kytketyn kuormansa ohjaukseen ns. kuormanohjausrajapinnan kautta. Kuluttajat ovat jo nyt ottaneet laajasti käyttöön muita kuin mittarein toteutettavia keinoja kuormiensa ohjaamiseen. Näille vaihtoehdoille olisi jatkossakin paikkansa. Ehdotetun markkinapohjaisen kuormanohjauksen voidaan kuitenkin arvioida jatkossa tuovan asiakkaita kustannustehokkaalla tavalla kulutusjouston ulottuville älymittareita hyödyntämällä. Ratkaisu lisäisi myös sähkömarkkinatoimijoiden mahdollisuuksia kulutusjouston hyödyntämiseen ja uusien tuotteiden kehittämiseen. Markkinapohjaisen

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

kuormanohjauksen mahdollistava kuormanohjausrele on määritelty seuraavan sukupolven älymittareiden toiminnallisuudeksi.

Liittymisjohdon määritelmä

Sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmää esitetään täsmennettäväksi siten, että määritelmä mahdollistaisi yksiselitteisesti yhden tai useamman voimalaitoksen ja niihin kytkeytyvän yhden tai useamman energiavaraston muodostaman kokonaisuuden liittämisen sähköverkkoon kokonaisuuden yhteisellä liittymisjohdolla (hybridiliittymät). Energiavarastot ovat koko sähköjärjestelmän näkökulmasta hyödyllisiä erityisesti sääriippuvan tuuli- ja aurinkoenergian tuotantolaitosten yhteydessä. Liittymisjohdon määritelmän täsmentäminen edistää myös yhteiskunnan sähköistymisen näkökulmasta tärkeää sektori-integraatiota mahdollistamalla mm. energiavarastoon kytketyt lämmitysratkaisut tai energiavarastona toimivat erilaisten lämmitysratkaisujen lämpövarastot.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä on arvioitu myös mahdollisuutta täsmentää nyt ehdotettua määritelmää siten, että liittymisjohtoon olisi mahdollista liittää myös voimalaitoksen tai energiavaraston omistajan sähkönkäyttökohteet sellaista toimijan omaa sähkön käyttöä varten, jossa sähkö muunnetaan oman liiketoiminnan tuotannontekijäksi. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi sähköajoneuvojen latauspiste, vedyn tuotantoprosessi tai sähköistettävä teollisuusprosessi. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella nämä tavoitteet toteutuvat kuitenkin pitkälti ehdotetussa sääntelyssä.

Ehdotetun 3 §:n muutoksen säännöskohtaiset perustelut sisältävät sähkönkäyttökohteen määritelmän. Ehdotuksen mukaan sähkönkäyttökohteella tarkoitettaisiin kohdetta, jota varten liittyjä hankkii sähköliittymän. Sähkönkäyttökohteeksi katsottaisiin esimerkiksi sähkömarkkinalain 4 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kiinteistö tai sitä vastaava kiinteistöryhmä, jolla sijaitseva sähköverkko ei kuulu luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan piiriin. Sähkönkäyttökohteessa voisi olla sähkönkulutuksen lisäksi myös sähköntuotantoa ja energiavarastoja. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että asiaa koskevaa sääntelyä on tarkoitus edelleen täydentää sähkön suurjänniteverkkoja koskevassa hallituksen esityksessä. Talousvaliokunta pitää esitystä tärkeänä ja kiirehtii sitä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille myös ehdotus sähkönkäyttökohteen ja sähkönkäyttöpaikan määrittelystä lakitekstissä. Talousvaliokunta katsoo kuitenkin saamansa selvityksen perusteella, että varsinkin sähkönkäyttökohteen määrittely tarkasti lakitekstissä voisi johtaa kankeisiin määrittelysääntöihin, joista voisi aiheutua väliinputoamisongelmia. Sähkönkäyttöpaikalla taas on yleisesti toimialalla tunnistettu merkitys. Talousvaliokunta pitää perusteltuna jättää sääntelyn soveltamiseen tältä osin myös liikkumavaraa.

Liittymisvelvollisuutta koskeva sääntely

Liittymisvelvollisuutta koskevat ehdotukset on hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa jaettu nyt tarkasteltavaan hallituksen esitykseen ja kevään 2025 aikana annettavaan ns. suurjänniteverkkoa koskevaan hallituksen esitykseen. Nyt käsiteltäviä ehdotuksia on pidetty kiireellisinä mm. jake-luverkon kohtuuttoman pitkiä liittämisaikoja koskevan kritiikin vuoksi. Tarkoituksena on, että

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

nyt käsiteltävä sääntely muodostaisi yhtenäisen kokonaisuuden tulevan hallituksen esitykseen kanssa. Molempien esitysten tavoitteena on edistää niin liittyjien investointeja kuin verkonhaltijoiden verkkoinvestointeja. Nyt esitetyn säännöksen mukaan kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittynnän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä on esitetty myös kriittisiä arvioita liittämismisvelvollisuutta koskevan sääntelyn kiristymisestä ja sen vaikutuksista verkonhaltijoiden investointikykyyn. Kysymys liittyy myös Energiaviraston vuoden 2024 alusta käyttöön ottaman valvontamallin vaikutuksiin. Talousvaliokunta ei saamansa selvityksen perusteella pidä uskottavana näkemystä siitä, että Energiaviraston vuoden 2024 alusta käyttöönotettava valvontamalli heikentäisi verkonhaltijoiden investointimahdollisuuksia asiakkaiden liittämiseen siten, että ne eivät voisi noudattaa jakeluverkkoon ehdotettua kuuden kuukauden pääsääntöistä liittämisaikaa. Talousvaliokunta korostaa, että nyt ehdotettu sääntely on valiokunnan saaman selvityksen perusteella linjassa Energiaviraston vallitsevan hallintokäytännön kanssa, eikä sen tarkoituksena ole aiheuttaa muutosta soveltamisen nykytilaan. Talousvaliokunta katsoo, että ehdotettu säännös on tarpeen kohtuullisen liittämisaajan vaatimuksen selkeyttämiseksi, ja että muutos turvaisi verkkoon pääsyä ja asiakkaiden palvelutarpeiden toteutumista; asialla on yhteys myös esimerkiksi liikenteen sähköistymisen edellyttämiin hankkeisiin, joissa liittymisaika on hankkeiden toteutumisen kannalta kriittinen tekijä.

Määräaikaisten sähkösopimusten irtisanomismaksua koskeva sääntely

Määräaikaisten sähkömyynti- tai aggregointisopimusten irtisanomisesta perittävän maksun sääntelyllä pyritään määrittämään kohtuullisen irtisanomismaksun suuruutta ja selkeyttämään tilannetta markkinoilla. Sähkömyyntisopimusten irtisanomismaksuihin liittyvä käytäntö on vaihdellut Suomessa yhtiökohtaisesti, ja käytössä on ollut muun muassa tietyn euromäärän suuruisia maksuja tai koko sopimuksen jäljelle jäävän kauden arvioidun kulutuksen kattavia maksuja. Esitetty sääntely estäisi jatkossa jälkimmäisen käytännön mukaisen sopimussakon käytön. Maksujen tulisi jatkossa olla oikeasuhtaisia, eivätkä ne saisi ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä määräaikaisten sopimusten irtisanomisesta perittävien maksujen ennakoitavuutta, yhtenäisyyttä ja kohtuullisuutta. Valiokunta katsoo, että ehdotettu sääntely toisi tapauskohtaisen, kuluttajansuojasääntelyyn pohjautuvan kohtuuttomuusarvioinnin rinnalle konkreettisen arviointiperusteen irtisanomismaksujen tarkastelulle sekä korvausta koskevan ylärajan ja turvaisi näin kuluttajien asemaa.

Ehdotuksen valiokuntakäsittelyn yhteydessä on ilmennyt tarve täsmentää sähkömarkkinalain 3 §:n 32 b kohtaan esitetyn määräaikaisen, kiinteähintaisen sähkömyyntisopimuksen määritelmän perusteluihin kirjattua edellytystä siitä, että kiinteähintaisen osuuden olisi muodostettava yli puolet määräaikaisen ja kiinteähintaisen sähköntoimitussopimuksen hintavaikutuksesta. Kirjauksen tarkoituksena on ollut turvata asiakkaille määräaikaisten ja kiinteähintaisten sopimusten saatavuus. Tarkoituksena on ehkäistä tilanteita, joissa kiinteähintainen osuus muodostuisi nimelliseksi sekä ohjata tarjottavien sopimusten suunnittelua yleisesti niin, että tämä vaatimus täyttyisi

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

eri asiakkaiden kohdalla, esimerkiksi tyyppikäyttäjäprofiiliin perustuvan arvion tasolla. Kirjauksen tavoitteena ei ole sen sijaan edellyttää, että sähköön myyjä arvioisi jokaisen loppukäyttäjän osalta tämän kulutustietojen perusteella jakaumaa vaihtelevan ja kiinteähintaisen osuuden painoarvoista erikseen kussakin sopimuksessa.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. laki sähkömarkkinalakin muuttamisesta

49 a §. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut. Ehdotettu pykälän 1 momentin 5 kohdan muutos esitetään poistettavaksi, koska ehdotettu säännös liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

86 §. Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot. Ehdotetut momenttien 4 ja 5 muutokset ja lisäykset esitetään poistettavaksi, koska säännös liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

87 §. Sopimuksen tekeminen. Talousvaliokunta ehdottaa, ettei voimassa olevaa pykälän 4 momenttia kumota, koska kumoaminen olisi liittynyt uuteen yhteislaskutukseen sääntelyyn, josta luopumista valiokunta ehdottaa. Lisäksi pykälän uuden 6 momentin sanamuotoa esitetään tarkennettavaksi siten, että momentin viimeisessä virkkeessä viitattaisiin nimenomaisesti sellaisen sähkönmyyntisopimuksen tekemiseen, jonka mukainen toimitus käynnistyy yli 90 vuorokauden kullutta sopimuksen tekemisestä.

101 §. Vastuutahot. Ehdotetut 101 §:n 1 momentin muutos ja uusi 4 momentti esitetään poistettavaksi, koska säännökset liittyvät yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

103 §. Sähköjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen loppukäyttäjistä johtuvasta syystä. Ehdotettu pykälän uusi 5 momentti esitetään poistettavaksi, koska säännös liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

105 a §. Soveltamisala. Ehdotettu pykälän muutos esitetään poistettavaksi, koska ehdotus liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

105 c §. Laskutustiedot. Ehdotettua uutta 4 momenttia esitetään muokattavaksi, koska säännös liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista valiokunta ehdottaa. Valiokunta katsoo kuitenkin, että asiasta on perusteltua säätää lain 87 §:n 4 momenttiin tai myyjän ja jakeluverkonhaltijan väliseen sopimukseen perustuvien yhteis- tai läpilaskutustilanteiden varalta. Pykälän 4 momentti saisi siten sanamuodon ”Loppukäyttäjän sähköntoimituksen ja jakelupalvelun laskutuksen tapahtuessa yhteisellä laskulla tulee 1 momentin 1, 2, 4, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa eritellä jakeluverkonhaltijaa ja vähittäismyyjää sekä niiden saatavia koskevat tiedot.”

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

105 e §. Muut laskulla annettavat tiedot. Ehdotettu 1 momentin uusi 5 kohta esitetään poistettavaksi, koska ehdotus liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

105 i §. Yhteislaskutus. Ehdotettu pykälä esitetään poistettavaksi, koska ehdotus liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

105 j §. Jakeluverkon haltijan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen. Ehdotettu pykälä esitetään poistettavaksi, koska ehdotus liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

105 k §. Yhteislaskutettavan saatavan perintä. Ehdotettu pykälä esitetään poistettavaksi, koska ehdotus liittyy yhteislaskutuksen sääntelyyn, josta luopumista talousvaliokunta ehdottaa.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännökseen esitetään tehtäväksi edellä kuvattuihin muutosehdotuksiin liittyvät muutokset, jolloin säännöksen 2 momentissa viitattaisiin ainoastaan 49 a, 65 b, 86 a ja 105 c §:ään ja voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momentit poistettaisiin.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 197/2024 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 197/2024 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

sähkömarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

~~kumotaan sähkömarkkinalain (588/2013) 87 §:n 4 momentti,~~

muutetaan 3 §:n 5 kohta, 3 §:n 21 d kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 13 §:n 2 momentin 1, 2 ja 2 a kohta, 16 §:n 2 momentti, 19 §:n 2 momentin 5 kohta, 20 §:n 1 ja 3 momentti, 21 b §:n 2 momentti, 49 a §:n 1 momentin ~~5 ja~~ 9 kohta, 54 §, 62 §:n 1 momentti, 84 §:n 2 momentin 1 kohta, ~~86 §:n 4 momentti,~~ 87 §:n 1 momentti, ~~101 §:n 1 momentti,~~ 103 §:n 1 momentti, ~~105 a §:ja 105 e §:n 1 momentin 4 kohta,~~

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 5 kohta, 3 §:n 21 d kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 20 §:n 1 momentti, 21 b §:n 2 momentti, 62 §:n 1 momentti ja 84 §:n 2 momentin 1 kohta, ~~86 §:n 5 momentti, 105 a §:ja 105 e §:n 1 momentin 4 kohta~~ laissa 497/2023, 13 §:n 2 momentin 2 a kohta ja 19 §:n 2 momentin 5 kohta laissa 730/2021 ja 49 a §:n 1 momentin ~~5 ja~~ 9 kohta laissa 108/2019, sekä lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1430/2014, 108/2019, 730/2021, 891/2021 ja 497/2023, uusi 32 b ja 38 a kohta, 49 a §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 108/2019, uusi 10 kohta, lakiin uusi 54 a—54 c ja 65 b §, ~~86 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 497/2023, uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti ja nykyinen 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi,~~ 86 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 108/2019, uusi 2 momentti, 87 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 108/2019, 695/2022 ja 497/2023, uusi 6 momentti, lakiin uusi 92 a ja 99 a §, ~~101 §:ään uusi 4 momentti, 103 §:ään uusi 5 momentti, sekä~~ 105 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 497/2023, uusi 4 momentti, ~~105 e §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 497/2023, uusi 5 kohta sekä lakiin uusi 105 i—105 k §,~~ seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *liittymisjohdolla* sähköjohdon ja muiden sähköverkkoon liittämiseen tarvittavien sähkölaitteiden ja -laitteistojen muodostamaa yhtenäistä kokonaisuutta, jolla liitetään sähköverkkoon liittäjän tai liittyjien:

- a) sähkönkäyttökohde;
- b) yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto;
- c) yksi tai useampi voimalaitos;

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

d) yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto;

32 b) *määräaikaisella kiinteähintaisella sähkönmyyntisopimuksella* sähköntoimittajan ja lopukäyttäjän välistä sähkönmyyntisopimusta, jolla taataan sama hinta ja samat muut sopimusehdot sopimuksen voimassaolon ajaksi, mutta johon voi kiinteän hinnan sisällä sisältyä joustava elementti, jossa hinta vaihtelee ja jossa tuloksena olevan laskun muutokset voivat johtua ainoastaan veroista ja maksuista ja muista sellaisista tekijöistä, joita sähköntoimittaja ei ole määritellyt;

38 a) *sopimuksen irtisanomismaksulla* maksua tai sakkoa, jonka sähköntoimittaja tai aggregointia harjoittava sähkömarkkinoiden osapuoli voi veloittaa asiakkaalta määräaikaisen sähkönmyynti- tai palvelusopimuksen sopimusehtojen vastaisesta irtisanomisesta;

13 §

Jakeluverkon rakentaminen

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttökohde taikka yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvä yksi tai useampi energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;

2 a) kysymyksessä on erillinen linja, jolla liitetään pienimuotoista sähköntuotantoa sähkönkäyttökohteeseen tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän verkkoon;

16 §

Hankeluvan myöntäminen

Jos hakemus ei koske valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa, hankelupa on 1 momentin esitettävä myönnettävä:

1) liittymisjohdolle, jolla sähkönkäyttökohde, yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto, yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvä yksi tai useampi energiavarasto liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon;

2) sähköjohdolle, jonka jakeluverkonhaltija rakentaa vastuualueellaan tai vastuualueeltaan sen ulkopuolelle, jos sähköjohto yhdistää jakeluverkonhaltijan sähköverkon osat toisiinsa tai jakeluverkonhaltijan sähköverkon toiseen sähköverkkoon.

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

19 §

Verkon kehittämisvelvollisuus

Sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

5) sähköverkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä sähkönkäyttökohteita, voimalaitoksia ja energiavarastoja;

20 §

Liittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttökohteet, voimalaitokset ja energiavarastot toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon liittyjän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa liittymissopimuksen tekemisestä. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saa ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä.

21 b §

Verkkoon pääsyn täytäntöönpano sähköverkossa

Verkonhaltijan tulee tehdä pyynnöstä tarjous liittyjälle sähköverkkoon liittämisestä sekä verkon käyttäjälle, energiavaraston haltijalle ja asiakkaalle sähkön siirto- ja jakelupalvelusta. Liittämistä koskevassa tarjouksessa on esitettävä liittämisen edellytyksenä olevat tekniset vaatimukset sekä liittymän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista ja arvio liittymän toimitusajasta.

49 a §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämi-

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

sestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (*sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut*). Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ovat:

~~5) jakeluverkonhaltijan tuote- ja laskurivitietojen ylläpidon ja tiedonvaihdon järjestäminen sekä vähittäismyyjän tuote- ja laskurivitietojen ylläpitomahdollisuuden ja tiedonvaihdon järjestäminen;~~

9) kuormanohjausrajapinnan ylläpitäminen sekä markkinapohjaiseen loppukäyttäjän kuormanohjaukseen liittyvien tietojen ylläpito ja välittäminen;

10) 1–9 kohdassa tarkoitettujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

54 §

Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus ja hintarakenne

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia, aikajaotukseltaan ja hintarakenteeltaan erilaisia sähkönjakelupalvelutuotteita.

Sähkönjakelupalvelutuotteiden jakelumaksun hintarakenne voi koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Loppukäyttäjillä, joiden sähkökäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella, jakelumaksuun voi sisältyä myös loistehokomponentti. Energiavirasto voi antaa sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan mukaisia tarkempia määräyksiä tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymisperusteista ja muista sähkönjakelupalvelujen maksumponenttien rakenteista.

54 a §

Sähköisen liikkumisen integrointi jakeluverkkoon

Jakeluverkonhaltijan on syrjimättömältä pohjalta tehtävä sähköisen liikkumisen jakeluverkkoon tapahtuvan integroinnin edistämiseksi yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä.

54 b §

Käytettävissä olevan jakeluverkonhaltijan kapasiteetin ilmoittaminen

Jakeluverkonhaltijan on julkaistava verkkosivustollaan kolmen kuukauden välein selkeät ja läpinäkyvät tiedot uusia liittämispyyntöjä varten käytettävissä olevasta jakeluverkkonsa ja suurjännitteisen jakeluverkkonsa kapasiteetista sekä perusteet tämän kapasiteetin laskemiseksi. Käytettävissä oleva kapasiteetti on ilmaistava olemassa olevien ja mahdollisten verkon käyttäjien tarpeet huomioiden riittävän tarkalla maantieteellisellä tarkkuudella, jos julkaisu ei vaaranna yleistä turvallisuutta tai tietojen luottamuksellisuutta. Julkaisussa on kerrottava mahdollisuudesta joustavaan liityntään siirtorajoitusten alaisilla alueilla.

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

54 c §

Liittymän tilauksen käsittely jakeluverkossa

Liittyjä voi pyytää jakeluverkonhaltijalta verkkoon liittämistä ja toimittaa siihen liittyvän tarpeellisen aineiston sähköisessä muodossa.

Jakeluverkonhaltijan on annettava liittyjälle selkeää ja läpinäkyvää tietoa liittämispyyntöön tilasta ja käsittelystä kolme kuukautta liittymän tilauksen jälkeen. Nämä tiedot on toimitettava päivitettyinä liittyjälle kolmen kuukauden välein siihen asti, kunnes liittämispyyntö on lopullisesti käsitelty.

62 §

Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset

Suljettuun jakeluverkkoon ja suljetun jakeluverkonhaltijaan ei sovelleta 23, 23 a eikä 26 a §:ää, 27 §:n 3 momenttia, 28, 29, ~~29 a~~, 29 b, 50–52, 52 a, 53, 53 a, 54, 54 a–54 c, 55, 56, 56 a, 58 eikä 59 §:ää eikä 61 a §:n 2 momenttia.

— — — — —

7 luku

Sähköntuotanto ja kulutusjousto

65 b §

Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa

Loppukäyttäjä voi jakeluverkon sähkökäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Valtuutus tehdään, muutetaan ja peruutetaan loppukäyttäjän ilmoituksella sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihdon yksikköön. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellytä jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumusta.

Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle sähkömarkkinoiden osapuolelle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleen ohjaukseen. Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus 1 momentin mukaisen valtuutuksen estämättä tarvittaessa käyttää kuormanohjausrelettä sähköverkkoon kohdistuvissa normaaliolojen häiriötilanteissa, sähköpulatilanteissa, valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa, tai jos on ilmeistä, että markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus vaarantaa sähköverkon käyttövarmuuden.

Jos loppukäyttäjä ei tee 1 momentissa tarkoitettua valtuutusta, jakeluverkonhaltijan on jatkettava loppukäyttäjällä jo käytössä olleen loppukäyttäjän verkkopalvelutuotteen mukaisen tai tä-

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

män kanssa sovitun kuormanohjauksen toteutusta. Loppukäyttäjän verkonhaltijan on aktivoitava kuormanohjaukseen loppukäyttäjän verkkopalvelutuotteen mukainen kuormanohjaus tai muu loppukäyttäjän kanssa sovittu kuormanohjauksen toteutus 1 momentissa tarkoitetun valtuutuksen päättyessä, jollei loppukäyttäjä tee uutta valtuutusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdesta.

84 §

Luvun soveltamisala ja määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *liittymissopimuksella* jakeluverkonhaltijan ja sähkönkäyttökohteen omistajan tai haltijan (*liittyjä*) välistä sopimusta sähkönkäyttökohteen liittämiseksi nimellisjännitteeltään enintään 20 kilovoltin jakeluverkkoon; jos liittymissopimus siirretään, siirronsaajaan sovelletaan, mitä liittyjästä säädetään;

~~86 §~~

~~Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot~~

~~Vähittäismyyjän on ennen sähkönmyyntisopimuksen tekemistä annettava loppukäyttäjälle tieto siitä, tarjoaako se yhteislaskutusta. Vähittäismyyjän on annettava yhteislaskutuksesta sovit- taessa loppukäyttäjälle tieto jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista sekä ohjeet ja yhte- ystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle.~~

~~Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot sekä 4 momentissa tarkoitetut jakeluverkonhaltijaa ja verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamista koskevat tiedot on kirjattava sovitussa muodos- saan sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen. Loppukäyttäjän sopimukseen tai tälle lähetettävään vahvistusilmoitukseen on lisäksi sisällytettävä yhteenveto keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä.~~

86 a §

Loppukäyttäjältä ennen sopimuksen tekemistä pyydettävät tiedot

Tietojen muuttuessa loppukäyttäjän on itse ilmoitettava uusi laskutusosoitteensa, jos se on eri kuin sähkönkäyttöpaikan osoite.

87 §

Sopimuksen tekeminen

Liittymissopimus on tehtävä kirjallisesti sekä ilman aiheetonta viivytystä siitä, kun verkonhaltija on vastaanottanut liittymän tilauksen ja liittymän kytkemisen edellyttämät tiedot liittyjän sähkölaitteistoista. Jakeluverkonhaltija ei saa vedota ehtoon, jota ei ole merkitty liittymissopimukseen tai josta ei ole muutoin sovittu kirjallisesti.

Jos sähkönmyyntisopimus on tehty kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettua kotimyyntissä tai etämyyntissä tai muutoin vähittäismyyjän kiinteän toimipaikan ulkopuolella, sopimuksen mukaisen sähkötoimituksen on käynnistytävä viimeistään 90 vuorokauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Jos sähkötoimitusta ei voida aloittaa viimeistään 90 vuorokauden kuluessa sopimuksen tekemisestä, sopimus raukeaa. Vähittäismyyjän on ilmoitettava kuluttajalle viipymättä sopimuksen raukeamisesta saatuaan tiedon siitä, ettei sähkötoimitusta voida aloittaa 90 vuorokauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Kuluttajalta ei saa periä sopimukseen perustuvia maksuja ennen sähkötoimituksen aloittamista. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta, jos kuluttaja on omasta aloitteestaan ottanut yhteyttä elinkeinonharjoittajaan tai jos elinkeinonharjoittaja on ottanut yhteyttä kuluttajaan tämän nimenomaisesta pyynnöstä sellaisen sähkönmyyntisopimuksen tekemiseksi, jonka mukainen toimitus käynnistyy yli 90 vuorokauden kuluttua sopimuksen tekemisestä.

92 a §

Sähkönmyynti- ja aggregointisopimuksen irtisanomismaksu

Jos loppukäyttäjä irtisanomalla määräaikaisten sähkönmyyntisopimuksen tai aggregointisopimuksen rikkoo sopimusta, irtisanomisesta saa periä maksun vain, jos siitä on sopimuksessa sovittu.

Maksun tulee olla oikeasuhteinen, eikä se saa ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota. Vähittäismyyjällä tai aggregaattorilla on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta.

Jos irtisanomismaksua ei ole sovittu tietyn määräiseksi, sopimusehdoissa on määriteltävä irtisanomismaksun määräytymisperusteet. Vähittäismyyjän on pyynnöstä annettava viipymättä ja maksutta loppukäyttäjälle tapauskohtaisesta irtisanomismaksun suuruudesta yksiselitteinen tieto ennen sopimuksen irtisanomista.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa loppukäyttäjän vahingoksi.

99 a §

Asiakasvalitusten käsittely

Loppukäyttäjällä on oikeus sähkönjakelua ja muuta verkkopalvelua, sähkötoimitusta sekä aggregointia koskevan valituksen käsittelyn hyvään tasoon. Jakeluverkonhaltijan, vähittäismyyjän ja aggregaattorin tulee käsitellä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

~~101 §~~

~~Vastuutahot~~

~~Loppukäyttäjällä on aina oikeus esittää virheeseen sekä 100 §:ssä tarkoitettuun sähköjakelun keskeytymiseen perustuvat vaatimuksensa jakeluverkonhaltijalle lukuun ottamatta myyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun taikka yhteislaskutuksen piirissä olevaan virheelliseen tai viivästyneeseen yhteislaskuun perustuvia vaatimuksia. Vaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun loppukäyttäjä havaitsi virheen tai sähköjakelun keskeytymisen taikka hänen olisi pitänyt se havaita ja hänellä oli vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot jakeluverkonhaltijasta.~~

~~Vähittäismyyjä toimii loppukäyttäjän yhteystahona yhteislaskutuksessa. Jos loppukäyttäjä ilmoittaa virheestä, joka liittyy sellaisiin laskun tietoihin, joita vähittäismyyjä ei voi tarkistaa, vähittäismyyjän on siirrettävä loppukäyttäjältä saamansa ilmoitus edelleen jakeluverkonhaltijan käsiteltäväksi.~~

103 §

Sähköjakelun tai sähkötoimituksen keskeyttäminen loppukäyttäjistä johtuvasta syystä

Sähköjakelu tai sähkötoimitus voidaan keskeyttää, jos loppukäyttäjä on olennaisesti laiminlyönyt jakeluverkonhaltijalle tai vähittäismyyjälle tulevien maksujen suorittamisen tai on muutoin olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Ennen sähköjakelun tai sähkötoimituksen keskeyttämistä loppukäyttäjälle on lähetettävä kirjallinen huomautus maksun laiminlyönnistä tai muusta sopimusrikkomuksesta sekä aikaisintaan kahden viikon kuluttua huomautuksen lähettämisestä erillinen katkaisuvaroitus. Huomautus maksun laiminlyönnistä ja katkaisuvaroitus voidaan tehdä myös muulla pysyvällä tavalla, jos loppukäyttäjä on erikseen kirjallisesti tai sähköisesti antanut tähän suostumuksensa ja toimittaja riittävällä huolellisuudella varmistaa, että huomautus tai katkaisuvaroitus tosiasiaa saavuttaa loppukäyttäjän. Kuluttajalle lähetävässä katkaisuvaroituksessa on mainittava, miten kuluttajan on meneteltävä, jotta hän voi vedota tässä pykälässä mainittuihin oikeuksiin sekä ohjattava kuluttajaa asian selvittämisessä ja maksuvaihtoehtojen löytämisessä. Sähköjakelun tai sähkötoimituksen saa katkaista aikaisintaan viiden viikon kuluttua siitä, kun maksu on erääntynyt tai muusta sopimusrikkomuksesta on ensimmäisen kerran ilmoitettu loppukäyttäjälle eikä sopimusrikkomusta ole oikaistu ajoissa ennen varoitettua katkaisuaikajankohtaa.

~~Loppukäyttäjän laskutuksen ollessa yhteislaskutuksen piirissä sähkötoimituksen tai jakelun keskeyttäminen loppukäyttäjistä johtuvasta syystä perustuu yhteislaskua koskevan saatavan kokonaismäärään.~~

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

13 a luku

Laskutus

~~105 a §~~

Soveltamisala

~~Tämän luvun laskutusta koskevia säännöksiä sovelletaan vähittäismyyjään, jakeluverkonhaltijaan ja aggregaattoriin, joka toimittaa sähköä tai tuottaa tämän lain mukaisia palveluita loppukäyttäjille. Sen yhteislaskutusta koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vain vähittäismyyjään ja jakeluverkonhaltijaan.~~

105 c §

Laskutustiedot

~~Loppukäyttäjän sähköntoimituksen ja jakelupalvelun laskutuksen tapahtuessa yhteisellä laskulla tulee 1 momentin 1, 2, 4, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa eritellä jakeluverkonhaltijaa ja vähittäismyyjää sekä niiden saatavia koskevat tiedot.~~

~~105 e §~~

Muut laskulla annettavat tiedot

~~Loppukäyttäjälle on annettava laskussa laskutustietojen lisäksi tiedot:~~

~~4) keskitetyistä palvelupisteistä, joissa loppukäyttäjien saatavilla on tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja ristiriitatilanteissa käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä;~~

~~5) jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista yhteislaskutuksessa sekä ohjeet ja yhteystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle.~~

~~105 i §~~

Yhteislaskutus

~~Jos loppukäyttäjän sähkönkäyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella tai sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa, vähittäismyyjä voi loppukäyttäjän pyynnöstä tai tämän suostumuksella tarjota sähköntoimituksen ja sähkönjakelun sisältämän palvelun laskutusta yhdellä laskulla (yhteislaskutus). Yhteislaskutuksen käyttöönotosta tulee sopia vähittäismyyjän ja loppukäyttäjän välillä kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Jos vähittäismyyjä tarjoaa yhteislaskutusmahdollisuutta, sen on tarjottava sitä lop-~~

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

pukäyttäjille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Yhteislaskutuksen tarjoamisesta yksittäiselle loppukäyttäjälle voidaan kieltäytyä vain painavasta syystä.

Yhteislaskutuksessa loppukäyttäjä maksaa koko laskun loppusumman vähittäismyyjälle. Vähittäismyyjän tulee tilittää jakeluverkonhaltijalle tämän osuus saatavaan kohdistuvasta loppukäyttäjän suorituksesta. Jos loppukäyttäjä on riitauttanut vain vähittäismyyjän osuuden laskusta, vähittäismyyjän tulee siirtää jakelupalvelun osuus loppukäyttäjän suorituksesta jakeluverkonhaltijalle.

Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan tulee toimittaa yhteislaskutuksen edellyttämät tiedot sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön. Vähittäismyyjän on ilmoitettava jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjän maksulaiminlyönneistä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön kautta.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista. Ehdot on valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa on kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkonkäyttäjiä ja muita sähkömarkkinoiden osapuolia. Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on yhteislaskutuksessa sovellettava Energiaviraston vahvistamia ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välisestä maksuajasta ja järjestelyistä sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön toimitettavista tiedoista.

105-j§

Jakeluverkonhaltijan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen

Jakeluverkonhaltijalla on velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen vähittäismyyjän pyynnöstä, kun yhteislaskutuksesta on sovittu vähittäismyyjän ja loppukäyttäjän välillä.

Jakeluverkonhaltija voi edellyttää vähittäismyyjää asettamaan *vakuuden* yhteislaskutukseen liittyvien saataviensa turvaamiseksi vähittäismyyjästä johtuvien jakeluverkonhaltijan saatavien tilityksen puutteiden tai laiminlyöntien varalle. Jakeluverkonhaltija voi kieltäytyä yhteislaskutuksen järjestämisestä, jos vähittäismyyjä ei aseta riittävää vakuutta. Jakeluverkonhaltijan voi vaatia vakuuden, jos vähittäismyyjän luottokelpoisuus on julkisesti saatavilla oleviin kriteereihin perustuen alentunut. Vähittäismyyjän on toimitettava jakeluverkonhaltijalle selvitys luottokelpoisuudesta.

Jos vakuus arvioidaan tarpeelliseksi, sen enimmäismäärä lasketaan siten, että se on arvio vähittäismyyjän jakeluverkonhaltijan alueella seuraavan kolmen kuukauden aikana toimittamasta energian määrästä kilowattitunteina kerrottuna keskimääräisellä verollisella jakelupalvelumaksulla (sentteinä kilowattitunnilta ja lisättynä jakelupalvelun perusmaksuilla seuraavan kolmen kuukauden ajalta).

Vakuuden tarvetta ja määrää on tarkasteltava uudestaan viimeistään, kun vakuusvaateen edellytyksissä tai vakuuden määrän perusteissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus päättää yhteislaskutus ilmoittamalla siitä vähittäismyyjälle, jos vähittäismyyjä laiminlyö olennaisesti yhteislaskutukseen liittyvän maksuvelvollisuutensa tai muut velvollisuutensa. Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava loppukäyttäjälle siirtymisestä takaisin erillislaskutukseen viivytyksettä.

Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava Energiavirastolle 5 momentissa tarkoitetusta yhteislaskutuksen päättämisestä. Energiavirasto arvioi ilmoituksen johdosta, onko vähittäismyyjä määrättä-

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

~~vä yhteislaskutukseen liittyvien velvoitteiden rikkomisen vuoksi keskeyttämään yhteislaskutus myös muiden jakeluverkonhaltijoiden kanssa määrääjäksi.~~

~~Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetun va-
kuuden asettamisesta ja sen laskentaperusteista sekä 5 momentissa tarkoitetussa yhteislaskutuk-
sen päättämisessä noudatettavasta menettelystä.~~

~~105 k §~~

~~Yhteislaskutettavan saatavan perintä~~

~~Vähittäismyyjällä on ilman erillistä sopimusta oikeus periä jakeluverkonhaltijan osuus yhteis-
laskusta loppukäyttäjältä ja toimia yhteislaskun velkojana. Sen estämättä, mitä muualla laissa
säädetään tietojen salassapidosta, verkonhaltijalla on oikeus antaa vähittäismyyjälle yhteislaskun
asianmukaista perimistä varten välttämättömät tiedot. Perimistä varten saatujen henkilötietojen
suojasta säädetään erikseen.~~

~~Yhteislaskussa on eriteltävä vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan osuudet niin, että loppu-
käyttäjä voi tarvittaessa kohdistaa maksunsa tai vaatia sen kohdistamista vain jompaankumpaan
osuuteen. Jakeluverkonhaltija ei saa periä yhteislaskua koskevia saatavia suoraan loppukäyttäjäl-
tä tai siirtää niitä muiden perittäväksi sinä aikana, kun vähittäismyyjä toimii velkojana. Loppu-
käyttäjän vähittäismyyjälle suorittama maksu on pätevä jakeluverkonhaltijaa kohtaan. Myös lop-
pukäyttäjän ja vähittäismyyjän välinen sopimus maksuajasta, maksutavasta tai muusta saatavan
maksamiseen liittyvästä järjestelystä sitoo jakeluverkonhaltijaa.~~

~~Perittäessä yhteislaskutettavaa saatavaa vähittäismyyjän tai perintätoimintaa ammattimaisesti
harjoittavan on ilmoitettava kuluttajalle, mihin hän voi ottaa yhteyttä sopiaakseen mahdollisista
maksujärjestelyistä. Yhteislaskutettavien saatavien perinnässä noudatetaan muutoin saatavien
perinnästä annettua lakia (513/1999). Yhteislaskutettavan saatavan perintää koskevien säädösten
noudattamista valvoo kuluttaja-asiamies silloin, kun perintä koskee kuluttajasaatavaa.~~

~~Vähittäismyyjä tai sen lukuun toimiva taho vastaa 103 §:ssä tarkoitetusta sähkönjakelua tai
sähkötoimitusta koskevasta katkaisuvaroituksesta. Vähittäismyyjän laiminlyönti jakelumaksu-
jen osuuden tilittämisestä jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjältä riippumattomasta syystä ei
muodosta 102 tai 103 §:ssä tarkoitettua perustetta sähkönjakelun keskeyttämiselle.~~

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 49 a ja 65 b §, 86, 86 a ja 101 §, 103 §:n 5 momentti, ja 105 a, 105 c, 105 e, ja 105 i-
105 k § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta 2026.

Tällä lailla kumottavaa 87 §:n 4 momenttia sovelletaan 31 päivään elokuuta 2026.

Tämän lain 105 i §:ssä tarkoitettua yhteislaskutusta koskevia säännöksiä ei sovelleta toimitus-
velvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi 87 §:n 4 momentin nojalla ennen 1 päi-
vää syyskuuta 2026 tehtyyn sopimukseen.

Tämän lain 92 a §:ää ei sovelleta ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin.

2.

Laki

sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain (498/2023) 1 §, 2 §:n 4 kohta, sekä 5 ja 8 § sekä
lisätään 2 §:ään uusi 5 kohta seuraavasti:

1 §

Sähkötoimitussopimusten vertailuväline

Energiaviraston tehtävänä on ylläpitää verkkosivustoa, jonka avulla loppuasiakkaat voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähkötoimitussopimuksia, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimukset, ja vähittäismyyjien ostotarjouksia loppuasiakkaiden itse tuottamasta sähköstä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimuksella* vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välistä sähkötoimitussopimusta, joka seuraa spot-markkinoiden, vuorokausimarkkinat ja päivänsisäiset markkinat mukaan lukien, hintavaihteluja aikaväleillä, jotka vastaavat vähintään markkinoiden selvitysaikavälejä;

5) *itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävällä loppuasiakkaalla* loppuasiakasta, joka toimii omissa tiloissaan rajatulla alueella ja joka tuottaa uusiutuvista energialähteistä sähköä omaan kulutukseen ja joka voi varastoida tai myydä uusiutuvista energialähteistä itse tuottamaansa sähköä, edellyttäen että muun kuin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän kuluttajan kyseinen toiminta ei ole hänen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaansa.

5 §

Vähittäismyyjän ilmoitusvelvollisuus

Vertailuvälineeseen rekisteröityneen vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle vähittäismyyntihinnat ja -ehdot tai, jos kysymyksessä on dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimus

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

tai muu muuttuvaan suureeseen perustuva sähkönmyyntisopimus, hinnanmääräytymisperusteet, joilla vähittäismyyjä myy tai tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle ostohinnat tai ostohinnan määräytymisperusteet sekä muut ehdot, joilla vähittäismyyjä tarjoutuu ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön.

Ilmoituksessa ei saa olla kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tai loppuasiakas tekee ostopäätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt.

Energiavirasto voi antaa tarkemmat määräykset, mitä vähittäismyyntihintoihin, ostohintoihin tai niiden hinnanmääräytymisperusteisiin sekä sopimuksia koskeviin muihin ehtoihin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

8 §

Määräaikainen julkaisukiello

Energiavirasto voi päättää vähittäismyyjän tarjoamien sähköntoimitussopimusten tai 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ostotarjousten julkaisukiellosta vertailuvälineessä määräajaksi, jonka pituus voi olla enintään kuusi kuukautta. Julkaisukiellon edellytyksenä on, että vähittäismyyjä on vertailuvälineeseen toistuvasti ilmoittanut tarjoamiaan sähköntoimitussopimuksia koskevia 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Energiaviraston on ennen julkaisukiellon antamista varoitettava vähittäismyyjää, että sen toiminta voi johtaa julkaisukiellon antamiseen, jos vähittäismyyjä jatkaa määräaikaisen julkaisukiellon edellytyksenä olevaa toimintaansa.

Energiavirasto voi pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunnon vähittäismyyjän toiminnasta ennen varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2025 vp

Helsingissä 19.3.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Ville Kaunisto kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Juha Viitala sd
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen